

1.5.8 Tarpeellinen henkilötodistus, oleskelu- tai matkustusasiakirja

Tarpeellisen henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankkimisesta aiheutuvat menot huomioidaan perustoimeentulotuessa tarpeellisen suuruisina. Käytännössä kulut muodostuvat hakemusmaksusta, passikuvasta ja mahdollisista kotimaan matkakuluista.

Kuvallisen henkilötodistuksen esimerkiksi henkilökortin tai passin sekä oleskeluasiakirjan hankkimisesta aiheutuva meno voidaan huomioida laskelmalla menona yleensä sen voimassaoloajan mukaan. Poikkeuksellisesti edellä mainittujen asiakirjojen hankinta voidaan joutua huomioimaan useamminkin, jos asiakirja esimerkiksi ryöstetään tai se katoaa. Ryöstöstä tai katoamisesta tulee aina tehdä rikosilmoitus poliisille ja kopio ilmoituksesta tarvitaan kustannusten huomioimiseksi.

Passi tai kuvallinen henkilökortti katsotaan asiakkaalle tai hänen perheenjäsenelleen tarpeelliseksi erilaisissa asiointitilanteissa, koska esimerkiksi perustoimeentulotuki maksetaan pankkiin, jossa henkilöllisyys on todistettava. Menona voidaan asiakkaan hakemuksesta huomioida joko passi tai henkilökortti riippuen siitä, kumman hakemusmaksu on edullisempi. Jos henkilötodistus katsotaan tarpeelliseksi, huomioidaan asiakkaalle kulut edullisemman vaihtoehdon mukaan, vaikka asiakas olisi hankkinut kalliimman. Jos asiakkaalla on voimassa oleva passi, ei henkilökorttia katsota tarpeelliseksi, mutta jos asiakas ei saa ulkomaan passilla esimerkiksi pankkitiliä avattua, voidaan myös henkilökortin hankkimiskulut huomioida poikkeuksellisesti menona. Pelkästään ulkomaille matkustusta varten passin hankkimiskuluja ei kuitenkaan kateta perustoimeentulotuella.

Kansalaisuushakemuksen hankintakulu ei ole perustoimeentulotuessa huomioitava meno.

Jos hakijan oleskelu katsotaan luonteeltaan tilapäiseksi, oleskeluluvan hankintakuluja ei huomioida menoina perustoimeentulotuessa. Usein ensimmäistä oleskelulupaa haettaessa oleskelu on luonteeltaan tilapäistä. Poikkeuksellisesti myös nämä menoerät voidaan kuitenkin huomioida, jos oleskelun luonne arvioidaan [vakinaiseksi](#). Poikkeuksen muodostavat esimerkiksi

- Suomessa vastasyntynyt lapsi, jolle voidaan myöntää perustoimeentulotukea ensimmäisen oleskeluluvan hankintaan, jos kyseessä on tarpeellinen kustannus ja lapsen vanhemman oleskelu Suomessa on vakinaista. Ensimmäinen oleskelulupa tulee hakea kolmen kuukauden kuluessa lapsen syntymästä.
- Suomessa vakinaisesti oleskelevan perheensä luokse pysyvässä tarkoituksessa muuttava alaikäinen lapsi, jolta edellytetään oleskelulupaa. Myös tällaisessa tilanteessa ensimmäinen oleskelulupakustannus voidaan huomioida menona perustoimeentulotuessa.
- Puolison luokse avioliiton nojalla Suomeen muuttavan aviopuolison ensimmäinen oleskelulupakustannus voidaan huomioida, jos oleskelun luonteen kokonaisarvioinnissa päädytään siihen, että oleskelu on luonteeltaan vakinaista.

Perustoimeentulotuessa ei huomioida menona ulkomailla tai siellä oleskelusta syntyviä välittömiä tai välillisiä kuluja. Jos henkilötodistus, oleskeluasiakirja tai matkustusasiakirja hankitaan ulkomailta tai sen hankkimiseksi on matkustettava ulkomaille, hankintaan liittyviä kuluja ei huomioida perustoimeentulotuessa muina perusmenoina, koska menon katsotaan syntyvän ulkomailla tai sinne matkustamisesta.

Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi ulkomaisen passin tai ulkomaisen henkilöllisyystodistuksen hankintaan liittyvät

- matkakulut,
- hakemuskulut,
- postikulut,
- käännättämiskulut,
- matkan edellyttämät rokotukset.

Jos ulkomaalaisen kansallinen passi tai henkilökortti on mahdollista hankkia Suomessa sijaitsevasta konsulaatista tai lähetystöstä, voidaan menot huomioida toimeentulotuen muina perusmenoina muiden yleisten edellytysten täytyessä.

Tarpeellisen henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankkimiseen liittyviä Suomessa syntyviä majoituskustannuksia ei huomioida. Matkakulut lähialueen asiointipaikkaan sisältyvät perusosaan. Kotimaan matkakustannuksia huomioidaan yleensä vain, jos ne ylittävät paikallisliikenteen matkojen tason. Suomesta hankittavaan asiakirjaan liittyvät kotimaan kaukoliikenteen tarpeelliset matkakulut voidaan huomioida edullisimman matkustustavan mukaan menona. Yleensä matkakustannukset huomioidaan jälkikäteen tositteita vastaan. Kuitteja ei kuitenkaan tarvita, jos asiakkaalle myönnetään matkakuluihin maksusitoumus. Lisäksi Kela voi tilata esimerkiksi VR:n lipun asiakkaan puolesta.

Lue lisää maksusitoumuksen antamisesta [Henkilöasiakirjat –prosessikuvauksesta](#).